

HALKEVİ

BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE

SAYI : 5 HALKEVLERİ YAYIN ORGANI MAYIS 1979

Kömürün, demirin tozunu ekmeğimize katık ediyorsak bunun bir nedeni vardır.
Tuzun, Boraksın beyazlığında kör oluyorsa gözlerimiz; kükürdün, kurşunun,
çinkonun asidi doluyorsa ciğerlerimize bir nedeni vardır.
Ve faşizm en azgın saldırılarını üzerimize yönelttiyse ve bizleri ellerimiz
bağlı faşizme teslim etmeye çalıyorlarsa bir nedeni vardır.
Öğrenmemizdir bizleri kurtacak olanın kendi kollarımız olduğunu,
öğrenmemizdir örgütlü gücün yenilmezliğini.

Karanlıkçılarımızın Alaturka vandalizmleri

Ahmet YILDIZ
Halkevleri Genel Başkanı

Bir çok gurur verici örnekler yanında, bir çok halk düşmanlığına, karanlıkçı baltalamalara ve hatta düşmanlarımıza kulluk edenlere tanık olan Türk tarihinin Cumhuriyet döneminde, halkın uyanması, çıkarcı - gerici - tutucu - karanlıkçı takımını titizlikle koruduğu bozuk düzenimizin düzelmesi korkusundan kaynaklanan iki vandalizm örneğinden söz etmek istiyorum. Ülkemize çok pahalıya malolan bu vandalizm örnekleri; toplumsal gelişmemizi çok baltalamış ve yaşadığımız bunalımların oluşmasına çok etkin olmuştur.

Halkevlerinin ve Köy Enstitülerinin kapatılmaları, çağdaş bir toplumu oluşturucu, ekine (Kültür) ve eğitime çoğul nitelikler kazandırıcı işlevlerinden duyulan kaygı ve korkunun, vandalizm biçiminde, eyleme yansımasının utanç verici örnekleri olarak tarihimizin karanlık sayfalarına geçmiştir.

Bu iki ekin ve eğitim kurumuna kıyılmasa idi, bugünkü toplumumuzun çok başka nitelikler kazanmış bulunacağına ve yaşadığımız olumsuzluklara kaynaklık edenlerin pek çoğunun oluşmasına olanak verilmemiş olacağına inandığımı ve onlara kıyan, ürünlerini, yapıtlarını ve tüm olanaklarını barbarca yokeden davranışın ne denli bir kötülük olduğunun kavranarak, hiç olmazsa bundan tekrarı için, ders alınmasına yardımcı olmak için, bu iki konu üzerinde durmayı, özellikle Halkevlerinin güncel ve gelecekteki işlevlerinin algılanmasında, gerekli bir katkı sayıyorum.

KÖY ENSTİTÜLERİ

Köylü çocuklarına, iş, ekinsel, eğitsel ve sanatsal yeteneklerini, birlikte ve dengeli biçimde, geliştirici, onları gerçek yaşama hazırlayıcı öğrenimi, köyün bağrında kurulan okullarda, vermekte olan Köy Enstitüleri, çok yönlü yaşamsal bir işlevi üstlenmişlerdi. Dünyaca beğenilerek örnek gösterilmekte idiler.

Köy Enstitüleri, köylüyü uyandırıcı, başarısızlıklarımızın baş nedeni olan düzenin ve ona göre işleyen yönetimin bozukluklarını kavratıcı, kurulması gereken düzeni benimsetici, çilesi bitmeyen halk kesiminin çocuklarına türlü beceriler kazandırıcı ve onları eğitimin her aşamasında yaşama hazırlayıcı ekinsel, eğitsel ve sanatsal işlevlerinden başka, üretim sürecine katkıları ve çok ucuzuna ürün üretme görevleri bakımından da, çok önemli kurumlardı.

Köylüye hizmetten haz duyan ve onunla bütünleşen öğretmenler, köylü eliyle, köylü için en kolay algılanacak biçimde verimli üretimin nasıl yapılacağını gösteren çok başarılı örnekler vermekteydiler.

«Halk» sözcüğünden bile huylananların, bundan rahatsız olmaları doğaldır.

İmecenin en iyi örneklerini vererek, çok az bir para ile okullar yapan, öbür köylü gereksinmelerini karşılamada yardımcı olan Köy Enstitülerine harcanan paranın 35.000.000,— milyon lira olmasına (Şükrü Koç'un TV. konuşması) karşılık, yetiştirilen binlerce öğretmen ve kazandırdıkları sayısız değerler içinde, yaptıkları okulların bugünkü ederi onbeş milyarın üstündedir.

Köy Enstitüleri kapatılma cinayeti işlenmese idi, her köyün okula ve öğretmene kavuşması, çok daha kısa sürede, başarılacaktı; köylü çocuklarının tüm yetenekleri geliştirilmiş olacaktı; köylülerin üretimdeki becerileri arttırılacaktı; Halkın uyanışı hızlanıp çağdaş yaşamın örneklerinin tüm yurda yayılması sağlanmış olacaktı.

Bu okullar, geçen otuz yıl boyunca, böylesine çalışma, köylüyü uyandırma, çocuklarını en iyi biçimde yetiştirme üretim sürecine çok önemli katkılarda bulunma ve köyün gereksinimlerini en ucuz biçimde karşılama görevlerini sürdürebilselerdi, bugünkü Türkiye çok başka olurdu.

Köy Enstitülerinin geliştirilecek yönleri olduğu kuşkusuzdu. Fakat kapatılanların günahlarını deyimleyecek sözcükler bulmak çok güçtür.

HALKEVLERİ

Türkiyenin siyasal, ekinsel, yönetsel ve bilimsel dönüşümlerden (Üstyapı devrimlerinden) alt-yapı devrimlerine geçişine, öngörülen düzenlere bilinçli benimsenış sağlamada, halkın eğitsel düzeyinin yükseltilmesinde, ekinsel yenileşme, yeni değerler oluşturmada, halka gönüllü hizmetler sunulmasında (ekinsel, eğitsel sanatsal, spor, türlü kurslar) gelenekler oluşturmada ve genel olarak da çağdaş yaşam için örneklik etmere katkıları bulunma işlevini başarı ile yürüten Halkevleri ve Halkodalarının sayısı 5000' yaklaşmıştı.

Gençlerimizi, büyük oranda çatıları altına toplayarak, aylak dolaşmaktan ve türlü ahlak bozucu uğraşlardan koruyan Halkevleri çağdaş yaşam için iyi örnekler vermekte, halkın, Halk Türküleri, Halk Oyunları, Tiyatro ve amatör spor uğraşlarından, en ucuz ve yaygın biçimde, yararlanması sağlanıyordu.

Gerçek bir VANDALİZM olan kapatma ile, bu ekin yuvaları yok edilmiş, Genel Merkezden odalara değin, kitap, dergi ve türlü düşün ürünleri ile dolu kitaplıkları dağıtılmış, içlerindeki değerli yapıtlar yok edilmiş, binaların çoğu bakımsızlığa, yıkılmaya bırakılmış oldu. GOEBELS' in düşman ilan ederek yaktığı kitap yığınları karşısında duyduğu vahşi hazzı duyanlar, tüm öbür kitap ve ışık düşmanı yarasa ruhluların alatürkaları olarak tarihe geçmişlerdir.

O kara dönemi kapatan 27 Mayıs Devrimi ile yeniden açılan Halkevleri, gerçek işlevlerini başarabilecek olanaklara kavuşturulamamışlardır.

Bugünkü son derece kısıtlı olanaklarına (binasız, kadrosuz, parasız) ve karanlıkçı saldırılarla türlü baskılara hedef olmalarına karşın, 800'e varan şubeleri ve yüz binlerce üyeleri ile, gönüllü hizmet sunmanın ve tüm ilerici - devrimci - demokrat - halkçı çevrelerin ortak - birleştirici örgütü olmanın en iyi örneğini veren Halkevleri, tüm halk düşmanlarının ve karanlıkçıların boy hedefleridirler.

Halkevlerinin bugün, ilerici halktan yana olanlarla, karşı devrimci - çıkarcı - halk düşmanlarını ayırt etmede «turnosol kâğıdı» gibi belirleyici nitelikleri vardır.

Gerçekten, hiç bir karşılık beklemeden halkına hizmet edenlere, işçiliğini, mühendisliğini ve para sağlama görevlerini üstlenerek Halkevleri binaları yapanlara (Ankara bu yöntemle on bina yapılmıştır) karşılık, Halkevleri yazısını görünce «kırmızı çuha» görmüşcesine kuduran, her aracı hatta meclis kürsülerini kullanarak, saldırılarını sürdürenler, açık seçik sergilenmektedir..

Halkevlerine dışardan sayısız saldırılar ve yönetsel baskılar, yoğun biçimde, sürdürmesine karşın, örgüt içi hiç bir çatışma, saldırganlık hatta önemli uzlaşmazlık görülmemektedir. Üyeler, uygar bir diyalog'u tartışma ve görüş beğendirmenin temel yöntemi olarak uygulamaktadırlar.

Bu durumun övgü ve beğeni ile karşılanması gerekirken, kimi aklı başında sanılanlar bile, «solcular, sosyalistler, Halkevlerine sığınıyorlar, oralarda toplayorlar» gibi eleştiriler yapmaktadır. Onların dedikleri doğru ise, en güzel bir örnek verdikleri için, Halkevleri kutlanmalıdır.

Demekki, türlü siyasal görüşlü insanlar, saldırısız, düşünleri zorla kabul ettirme yöntemine baş vurmadan, uygar bir diyalogla, düşünse yarışma, düşünsel ya da sistemsel beğeni sağlama yöntemi uygulanmaktadır Halkevlerinde. Demokratik sistemin ve uygar bir toplumun gereğini yapan bir örgütü suçlamak iyi niyetle nasıl bağdaşır?

Halkevleri kapatılmasa idi, bugün, on binlerce eltbirimi ile, Başkentten köylere değin, Köy Enstitüleri ile de birlikte, Toplumu çağdaşlaştırmada, halkı uyandırmada ve gençliği geleceğe hazırlamada (Bugünkü Halkevleri de öğretmenlerin ve gençlerin özverili çalışmaları en güzel örnekleri sergilemektedir) Çok etkin ve başarılı sonuçlar alınmış olacaktı. Böylesi bir gelişmeyi engellemek için

(Devamı Sayfa 9 da)

Çalışan Çocuklar

Çalışan çocukların diğer çalışanlardan farklı sorunları vardır. Bu çocuklar bedensel ve zihinsel olarak gelişme çağında oldukları için gerek beslenme, gerek eğitim, sağlık ve işe uyum açısından özel olarak korunmaları gerekmektedir. Türkiye'de çırak, küçük yaşta bir usta yanına verilerek bir sanat öğrenip hayatını kazanması istenilen kişidir. Çırak küçük yaşta dış dünya ile alâkası kesilerek, kendisi gibi belki kendisinden daha ilkel koşullar içinde yetişmiş bir ustanın ya da kalfanın gözlükleriyle, karanlık bir döküm atelyesinin, bir tamirci dükkânının penceresinden dünyayı görmesi zorlanan, maddi manevi gelişmesi küçük yaşında tehlikeye sokulan insandır.

Yasalara göre işverenle çalışan çocuk arasında çıraklık sözleşmesi yapılmışsa çalışan çocuğa çırak adı verilir. Çırak günlük çalışma saatlerinin belirli bir kısmını emeği ile değerlendirir, geri kalan kısmında ise ilerde sahip olacağı mesleğe ait eğitim yapılır. Bu eğitimi karşılamak veya yapmakla işveren yükümlüdür. Çıraklık sözleşmesi olmadan çalıştırılan çocuklar ise çocuk işçilerdir. Bu yasal çerçeve içerisinde durumu gözliycek olursak, çıraklık sözleşmesi yapmış çocuk işçilerin oranı ülkemizde diğer çocuk işçilere göre % 10'u bulamamaktadır. Diğer bir deyişle ülkemizde ucuz emek kaynağı olarak çocuk işçiler çalıştırılmaktadır. Ucuz emek diyoruz çünki bu çocuk işçilerin hemen hemen hiçbirinin hakettikleri k[illegible]larda sigortalandıklarını alan çalışmalarında görmedik. Konuya yasal açıdan baktığımızda çocuk işçilerin yasaların kendilerine tanıdığı haklardan yararlanamadıklarını görmekteyiz. Bunun belli başlı nedenlerini şöyle sıralıyabiliriz :

1. Ucuz emek kaynağı olan çocuk işçiler işverene karşı yeterince örgütlenememişlerdir. Bunun nedeni de küçük işyerlerinde ve çok dağınık olarak çalışmaları, yaşça küçük olmaları ve yasal olarak örgütlenme haklarının olmamasıdır.

2. Ekonomik zorunluklar nedeniyle, aileler çocukluk çağında olan işçinin özel harcamalarının kısıtlı olması nedeniyle ufak çapta olsa aile ekonomisine katkısını yeterli görmektedir.

3. Denetim iki yönden olumsuz işlemektedir. Bunun birincisi, küçük işyerlerinin sayısının fazla olması denetimin tüm işyerlerine ulaşamamasına neden olmaktadır. İkincisi ise denetim gören işyerinde çocuk işçilerin hemen işlerine son verilmesi nedeniyle bu kesimde yaratılan yaygın korkudur.

Bu bölümde yasal haklardan yararlanamayan çocuk işçilerin çıkmazını özetlemeye çalıştık. Soruna işyeri koşulları açısından bakacak olduğumuzda daha büyük bir çıkmazın söz konusu olduğunu görmekteyiz. Bunları sıralayacak olursak :

1. İşyerindeki sağlığı bozucu kötü koşulların en başında zehirli gazlar ve buharlar gelmektedir. Örneğin matbaada açlışan bir çocuk işçi sürekli kurşun buharları ile karşı karşıyadır. Kurşun buharlarının gelişmiş bünyelerde onulmaz hastalıklara yol açtığını biliyoruz. Bu durum çocuk işçilerde gelişmeyi önleyici ek boyutlarda kazanır. Aynı şekilde kundura sanayiinde benzollü çözücülerle çalışan çocukların erken yaşlarda kan kanseri ve buna benzer kan hastalıklarına yakalanarak yaşamlarını yitirdiklerini bilmekteyiz.

Suni ipek yapımında CS^2 (karbon sülfür) ile çalışılan işyerlerinde, çocuk işçilerde gelişmenin tamamen durduğunu hatta erken ihtiyarlamanın başladığını gözlüyoruz. CS^2 beyin dokusunu doğrudan yaralıyan bir etkendir.

Aynı şekilde nem küçük yaşlarda mafsal romatizması dediğimiz hastalığın ortaya çıkmasına neden olmakta, bu çocuklar romatizmanın kalp kapaklarına yerleşmesiyle da ha çocuk yaşta kalp hastası olmaktadırlar.

Toz ise akciğerlerde gelişme çağındaki çocuğun yeterince soluyamamasına neden olmakta, tozun bozduğu akciğer dokusunda verem ve benzeri hastalıklar kolaylıkla ortaya çıkabilmektedir.

2 Güvenliksiz işyeri ortamında en fazla kaza ile karşı karşıya kalan unsur çocuk işçilerdir. Bunlar hiç bir sosyal haktan yararlanamamaktadırlar.

3. Sosyal çevrenin bozukluğundan ileri gelen kişilik yaralanmaları. Çocuk işçiler genellikle büyüklerinde çalıştığı bir ortamda büyüklere özgü alışkanlıklara çok erken yaşta itilmektedirler. Sigara ve kumar bunların başında gelen alışkanlıklar arasındadır. Büyük işçiyi yövmiye kesmek veya işine son vermek şeklinde cezalandıran patron çocuk işçiyi genellikle dayak ve küfürle cezalandırmaktadır. Dayak hem gelişimi engelliyen (zihinsel ve fiziksel) hem kişiliği bozan bir etmendir. Bu tür saldırılara maruz kalan çocuk kendini korumak ve kendi hakkını kendi aramak zorunda bırakıldığından erken yaşta suça itilmektedir. Suçlu çocukların büyük bir kesimini çalışan çocuklar oluşturmaktadır.

4. Diğer psikolojik baskı ve etkenler :

Çalışan çocuk kısmen de olsa ekonomik özgürlüğünü erken yaşta kazandığından henüz iyi ve kötü ayrımı tam gelişmediği için genellikle kendi ölçülerine göre zevk prensibinin ağır bastığı eğilimlere itilmektedir. Açıkca söyliyecek olursak kalitesiz filim ve sinemalar, zararlı besin maddeleri her türlü kontrolden uzak tüketim mallarının sadık izleyicisi ve alıcısı olmaktadırlar.

Yine çalışmaya itilmiş olması aile bağlarının koamasına neden olmakta, yetişme çağında ailesel örneklerden yoksun kaldığı için topluma bir tüketim metaı olarak sunulan bazı çarpık kişilikleri benimsemek durumunda kalmaktadırlar.

Çalışan çocuk, kendi yaşıtlarının düzenli eğitim gördükleri, okula devam edebildikleri bir ortamda çalışmaya itildikleri için çoğu kez ailelerine ve topluma kırgın olarak yetişmektedirler. Çoğuna sorulduğunda ekonomik olanakları elvermediği için okuyamadıkları ve çalışmak zorunda kaldıkları yanıtı alınır. Bu yanıtın sakladığı en önemli husus işin çocuk tarafından benimsenmediğinin vurgulanmasıdır. Yani çocuk gelecekte bir zanaatın bir ustası olmak amacıyla değil ekonomik zorunluluklar altında çalışmaya itilmiştir. Daha yetişme çağında işin benimsenmemesi ve amaç haline gelmemesi geleceğin mutsuz insanını yaratmanın en kestirme yoludur. Çalışan çocuk gelecekte birçok kapıların kendisine kapalı olduğunu bilir. Fakat yine bu konularda Türk filimleri, fotoromanlar ve şarkılar imdada yetişir. İşte topluma karşı kırgınlık böylece afyonlandıktan sonra doğru dürüst sınıf bilincinninn dahi engellendiği görülmektedir. Buraya kadar söylediklerimizi özetliyecek olursak; çalışan çocuklar bedensel, zihinsel ve toplumsal yönden yeterince gelişemediklerini gözlemekteyiz. Bunları sıralıyacak olursak:

1. İşyerinin salt kâr amacına yönelik örgütlenmesi

2. Sosyal bilincin çırakları örgütlü mücadeleye hazırlamaktan son derece uzak ve çarpık oluşu.

3. Ailelerin çalışan çocuklara yaklaşımının yeterli ilgi seviyesine ulaşamamış olması

4. Mevcut yasaların bu konuda yetersiz ve uygulanırlıktan uzak olması

5. Denetim mekanizmasının yetersiz ve hatta çalışan çocukların aleyhine işleyen bir mekanizma olması

6. Calışan çocuklara ciddi ve planlı bir eğitimin yapılamamış olması

tartıştığımız sorunun boyutlarını ortaya çıkarmaktadır.

Her nekadar çalışan çocukların sorunları onların sınıfsal sorunlarına tümüyle çözüm getirebilecek bir düzende gerçekleşecekse de bugünkü koşullarda da yapılabilecek yararlı düzenlemeler vardır.

Bu boyutlar çerçevesinde çalışan çocukların çalışma koşullarını, yaşamlarını iyileştirmek için ne gibi önlemler almak gerekir?

1. Eğitsel Örgütlenme

Klasik eğitim gören kitlenin dilinden düşürmediği bir ilke vardır «öğrenim birliği». Bu ilkenin amacı belirli öğrenim kademelerinde belirli standardı tutturmak d ü ş ü n, k ü l t ü r e l açıdan amaca uygun insan yetiştirilmesini sağlamaktır. Her nedense salt klasik öğrenim uygulanmış çocuk işçiler bu kapsamın dışında kalmıştır. Kapsam dışı bırakmayı bir eğitim unutkanlığı mı yoksa bir ucuz emek kaynağını kurutmamak yaklaşımımı olduğunu burada tartışmıyoruz. Ancak en kısa zamanda çırakların eğitimi belirli ilkelere bağlanmalı ve devlet eliyle yürütülmelidir. Ancak bugünkü koşullar altında yapılabilecek yararlı düzenlemeler olabileceğini gözden uzak tutmamak gerekir. Önerimizi açacak olursak :

İşyerlerinin bulunduğu kesimlerde bölgesel çırak okulları açılmalı, bunların finansmanı işverenlerce karşılanmalı ve düzenli olarak günde dört saat eğitim iş saatleri içinde yapılmalı, temel kültür ve teorik teknik bilgiler okulda verilmelidir. İş yerinde ise günde dört saatlik pratik çalışma yapılmalı, bu pratik çalışmalar okullara bağlı gezici teknik elemanlarca denetlenmelidir. Çıraklar bu çalışmalarının karşılığını asgari ücret üzerinden almalıdırlar. Eğitim süresi 12-18 yaş arasını kapsayan 6 yıllık dönemi içermeli, eğitim programlaması ve mesleğe yöneltme tek elden, ülke gereksinmeleri göz önünde tutularak yapılmalıdır. Çocuk işçilerin günlük 8 saatlik çalışmaları dışında kalan zamanlarını değerlendirmek ve onları zararlı etkilerden koruyabilmek için Sosyal Sigortalar Kurumu eğitim birimlerine yakın spor tesisi, gezici kitaplıklar ve kültür merkezleri oluşturmakla yükümlenmelidir.

2. İşyeri koşullarının düzeltilmesi;

(Devamı Sayfa 9 da)

Eğitimin Demokratikleştirilmesinin Boyutları II

Kapitalist üretim ilişkileri nin hakim olduğu ülkelerde devrimcilere düşen görev ekonomik demokratik mücadeleyi politik mücadeleye bağımlı olarak sürdürmektir. Kapitalist alt yapıya göre şekillenen bir üst yapı kurumu olan eğitim alanında da yukarda çizilen ölçütler içinde demokratikleşme kavgasının bir program etrafında oluşturulmasının gereği açıktır. Eğitimde demokratikleşme sürecini tek bir alana indirgemek yanlış olur. Aynı biçimde programsız bir mücadele de yetersiz kalmaya mahkûmdur. Bu gerceği dikkate alarak eğitimin demokratikleştirilmesi kavgasını kendi içinde bir bütün olarak ve devrim için eğitime bağımlılığı çerçevesinde ele almak gerekir.

Örgün eğitim kurumlarının demokratikleştirilmesini aşağıdaki boyutlar içerisinde ele almaktayız.

1) Eğitim Yönetiminin Demokratikleştirilmesi.

Kapitalist sistemde kitlelerin politik sürece etkin ve organik katılımının «fiili» engellenişi ve ancak «biçimsel» olarak var olan katılımın edilgen işleri burjuva örgütlenme anlayışının özüdür. Bu bakımdan tüm yönetimde bir «burjuva hegemonyası» vardır. Aynı gercekliği eğitim yönetiminde de gözlemek olasıdır. Türkiye'de eğitim yönetimi bu burjuva hegemonyasına uygun olarak merkez, taşra ve okul örgütlerinde kendini göstermektedir.

Merkez örgütü Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığı eğitim politikasını geliştirir. Genel Mürlürlerden oluşan Müdürler Komisyonu bu programı uygular. Teftiş Kurulu Başkanlığı ise uygulamayı denetler. Görünüşte »yasal kontrol mekanizması» var güzükmektedir. Oysa işin pratiğine baktığımız zaman bu üç kuruluşun da yalnızca hükümetlerin politikası ile bağıntılı olarak çalıştırıldığını görmekteyiz. Yani burjuvazinin «soyut devleti» herkese eşit olarak sunan devleti yoktur.

Siyasal iktidarları elinde tutan hükümetlerin tayin mekanizması ile oluşturdukları güvencesiz memurların uygulamaları devlet olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitlelerin demokratik katılımı her düzeyde doğrudan doğruya engellenmiştir. Bu engellenmenin sadece merkezi devlet düzeyinde olduğunu iddia etmek boşuna bir çabadı- İllerde Milli Eğitim Müdürleri, ilçelerde İlköğretim müdürleri ve bunların kontrolünde oluşturulan örgütlenmenin kitlelerin katılımıyla uzak yakın bir ilişkisi olmaması bir yana, b.. görevlere getirilecek olan kişilerin niteliklerinin saptanması için ortaya konmuş bir nesnel ölçüt b.. yoktur. Daha çok particilik le uğraşan tüccar esnafın isteklerine dönük davranışlarda bulunanlar getirilmektedir. Bu yönetim görevlerine.

Her düzeydeki okul yönetimlerinin durumlarını ayrıntılarıyla açıklamak gereksiz. Öğretmenlik mesleğinden gelmesine karşın mesleğine ve giderek kendisine yabancılaştırılmış kişilerden oluşan yönetcilerin «makam» elde etmelerinin ölçütü de yoktur. Okulu oluşturan öğretmen - öğrenci - hizr li ve velilerin yöneticiyi seçmekte bir katılımları olmayan kişilerin müdür olabilmek için iktidar gücünü ellerinde tutanların lütfuna sığınmaları okulların kendi içinde tutarsızlığını giderek çevresine yabancılaştırmasını doğurmaktadır.

Bu üç örgütleenme düzeyinde de demokratikleşme kavgası kaçınılmazdır. Merkez örgütünün demokratikleştirilmesi için uygulanması gereken program bir yandan öğretmen - öğrenci ve velilerin oluşturdukları demokratik kitle örgütleri kanalıyla bir katılımı içerirken, bır yandan da nesnel ölçütler oluşturulmasına dönüşmek zorundadır. Bu yapılmazsa - demokratik kitle örgütleri grupsal veya kişisel çıkar ilişkilerine girerek, sağladıkları kısmi bir katılımla kendilerine bağlı kitleleri uyutma yoluna gidebilirler. Bunun örneği bugünkü Türkiye koşullarında basit şark kurnazlığının demokratik ve ilerici bir davranış gibi yutturulması şeklinde görülmektedir. Demokratik Kitle Örgütlerinin kitlesine danışmadan örgütü her hangi bir biçimde, işlevi ve yapısı değişmemiş merkez örgütlenmesindeki (MEB) bir takım «kişiler»in peşine takması ralarıın demokratişleştirilmesi anlamı taşımaz. Merkez örgütünün demokratikleştirilmesi sürecini kitle örgütleri, iktidarla ve onun Milli Eğitim Bakanı ile belirli ilkeler üzerinde anlaşarak ve çeşitli yerlerelere uyması koşulu aranarak ve bu kişilerin kitle içerisinden demokratik yollarla seçilmesini sağlayarak, kitlelerinden aldıkları destekle işletirlerse bir anlam ifade eder. Yoksa burjuva hegemonyasının bir parçası durumuna girecek biçimde kişisel katılımlar bu süreci işletmek anlamına gelmez.

Merkez örgütü için söz konusu edilen katılım illerde Milli Eğitim Müdürlükleri ve ilçelerdeki İlköğretim Müdürlükleri ile bunlara bağlı tüm kuruluşlar için de geçerlidir. Bu kuruluşların kullanımında ve yönetiminde öğretmen öğrenci ve veli örgütlerinin fiili katılımı sağlanmalıdır.

Okul yöneticilerini, öğretmen - öğrenci ve kurumda çalışan emekçilerin seçmesi okul yönetimlerinin demokratikleşme sürecine sokulmasında ilk aşamadır. Öğretmenlerin Demokratik Kitle Örgütleri kanalıyla savundukları «yöneticileri kendimiz seçeceğiz» görüşü eksiktir. Öğrenci ve hizmetlilerin de kendi örgütleri kanalıyla bu seçime katılmaları savunulmalıdır. Hele, tek başına kendi okul yöneticilerini kendilerinin seçmesi gibi bir amacı tek demokratikleşme yolu olarak sunmak eğitim yönetiminin demokratişleştirilmesinde yalnız bir eksiklik olarak kalmayacak anlamsızlaşacaktır da. Bu bakımdan merkez, taşra ve okul örgütlenmesinin ilgili tüm kesimlerin katılımlarıyla demokratikleştirilmesi kavgası verilmelidir. Yöneticilerimizi kendimiz seçeceğiz şiarı bugün fiilen cygulanmalı ve MEB'nin ataması zorlanmalıdır.

Eğitim yönetiminin demokratikleştirilmesinde diğer bir yön ise her türdeki okulların çevreleri ile olan ilişkilerinin demokratikleştirilmesidir.

Göstermelik nitelikteki Okul Aile Birlikleri, Korumc Dernekleri okul yönetimlerine demokratik katılım anlamı taşımamaktadır. Okullar çevrelerinden kopuk ve çevrelerine yabancılaşmış bir konumda olduklarından öğrenci velileri okul örgütüne kitle katılımı anlamından çok uzak bir düzeyde yaklaşmaktadırlar. Öyle ki bu tip veli birlikleri okul müdürlerinin emirlerini aktarma ya da öğrencilerin diplomaya ulaşmalarında öğretmenlerden not koparma aracı düzeyine indirgenmişlerdir. Kitlelerin yönetimden uzaklaştırılmalarına genel bir örnek durumunda olan bu kurumların demokratikleştirilmesi zorunluluğu açıktır.

Velilerin her okul düzeyinde kitle örgütleri oluşturup demokratikleşme mücadelesinde öğrenci ve öğretmen örgütleri ile birlikte yer almaları gerekmektedir, devrimcilerin yeniden bu tip katılımları örgütlemeleri gereği unutulmamalıdır. Aynı zamanda anti - faşist mücadele de bu tip kitlesel işbirliğinin gerçekleştirilip, politik mücadeleye sokulması demokratikleşmeden ne anlaşılması gerektiğini açıkça sergilemektedir.

Böylece eğitim yönetiminin demokratikleştirilmesinin mücadelesini çok boyutlu ve programlı bir mücadeleden geçtiği anlaşılmıştır.

2) Eğitimde Eşitliğin Gerçekleştirilmesi - Eğitimin Demokratikleştirilmesinin Bir Parçasıdır...

Kapitalist eğitim sisteminin okuldan yararlanma hakkı pratikte herkese eşit olarak sunulmaz. Okuldan yararlananların da aynı eğitim düzeyine ulaştırılması gibi bir amacı yoktur burjuvazinin. Türkiye eğitim sisteminde açıkça görülen kalkınma için yetişmiş işgücü sağlama planlamalarının yapıldığıdır. Yoksa efendileri «halkın genel eğitimi» pek «entere se» etmemektedir. Devrimciler için eğitimde asıl alınması gereken ölçüt halkın genel eğitimidir. Yukarıda değinildiği gibi bugün üretim için gereken işgücünü yetiştirmeye dönük planlamaları yaparak yapılan bu planları da sosyalistlik adına sunarak eğitimin üretimle birleştirilmesini savunmak ile devrimden sonra üretim süreci ile eğitmi birleştirmek ayni anlama gelmez.

Bu gerçeği dikkate alarak Türkiye'de eğitim nicel ve nitel anlamıyla eşitsiz bir düzeye oturtulmuşken, bu eşitsizliğin giderilmesinde somut bir takım önlemleri öne geçirme programlamasının yapılmasını hiç bir devrimci yadsıyamaz. Burjuvazinin soyut bir takım ödünlerini hayata geçirmek görevimizdir. Anayasa'da eğitimin eşitliği ve devletin bu konudaki görevleri beğirlenmiştir. Bunun hayata geçirilmesi gerekir. Eğitimin demokratikleşmesinde b i r hak olarak kitlelerin bu konuya yöneltilmesi önümüzdeki görevlerden birisidir.

Nicel eşitsizlik olarak karşımızda okullaşma oranı bulunmaktadır. İkinci Beş Yıllık Plan döneminde gerçekleştirilmesi öngörülen ilköğretimdeki % 100'lük okullaşma hedefi Üçüncü Beş Yıllık Plan sonunda bile gerçekleşmemiştir. Üçüncü Beş Yıllık Plan ve Uzun Süreli Kalkınma Stratejisinde ise orta okullar için % 100'lük bir okullaşma oranı hiç bir zaman öngörülmemiştir bile. Buna göre 1995 yılında orta okullarda okullaşma oranının hedefi % 75 olarak çizilmiştir. Oysa aynı dönemde Temel Eğitim sekiz yıla çıkarılarak orta okulların Temel Eğitiminin ikinci kademesi düzeyine getirilmesi yasalaştırılmıştır. İşte halkın genel eğitimi açısından yasalara karşı ortaya konan hedefler ve gerçekleşmeler. Bütçeye teşvik için milyarlar konup dağıtılması olanakları bulunurken, ilköğretimdeki okullaşmanın hedeflere ulaşamamasında bütçe olanaklarının yeterince kullanılmaması gibi gerekçeler ileri sürülebilmektedir. Sorun aslında kaynakların kimler için kullanıldığıdır. Yani sınıfsaldır.

(Devamı Sayfa 5 de)

Bütün devrimciler halkın genel eğitiminin % 100 gerçeklevmesini talep etmeli ve savunmalıdırlar. Halkın genel eğitimi temel eğitimle (okuma yazte, halkın genel kültür düma dört işlem v.s.) birlikzeyinin yükseltilmesi demektir. Bu anlamda okuma yazmanın sağlanması ile genel kültür içeren derslerin de okutulması savunulmalıdır.

Halkın Genel Eğitimi göz ardı edilerek ve bu savunulmadan eğitimin demokratikleştirilmesi süreci işletilemez. Halkın genel eğitimi asıl alınmak zorundadır. Düzenin gereksindiği işgücünün yetiştirilmesi planlamalarını öne olarak «katkı» getirmeye çalışan tüm ilerici demokratik ve devrimci düşüncedekilerin yanılgılarını bu açıdan belirlemek tarihsel bir zozunluluktur.

Herkesin her yaş grubundakinin okul olanaklarına kavuşturulmasının gereğini tamamlayan bir diğer yön ise eğitim olanaklarının eşitlenmesidir. Bu eşitleme araç-gereç, öğretmen v.b. alanlarında bölgesel dengenin kurulması olarak anlaşılmalıdır. Kuşkusuz burjuvazi kendi çocukları için «özel eğitim kurumları» oluşturmuştur. Onların çocuklarına sağlanan olanaklar ile emekçi halkın tüm kesimlerine sağlanan olanakların eşlenmesi eğitimin demokratikleştirilmesi kavgasında programlanacaktır.

3) Eğitimin İçeriğinin demokratikleştirilmesi.

Egemen sınıfların «demokratik eğitim» kavramını kullanmalarına karşın örgün eğitim kurumlarında kendi sınıfsal ideolojilerinin propogandasını yaptıkları bir gerçektir. Tüm ders programları bu doğrultuda düzenlenmektedir. Burjuvazinin kapitalizm öncesi egemen sınıflar ile iktidar mücadelesi yaptığı sıralarda «laik - hümanist» bir dünya görüşünü eğitime egemen kılmasına karşın bu mücadeleden başarı ile çıktıktan sonra yada bu sınıflarla iktidarı paylaşmak zorunda kaldıktan sonra «laik - hümanist» eğitimi dinsel bir eğitim anlayışı ile bütünleştirildiği görülmektedir. Avrupa'da 1848 devrimlerinden sonra beliren bu durum Türkiye'de 1950'lerden sonra yaşanmıştır. Bugün laik - hümanist eğitim ile dinsel eğitim «bir sistem bütünlüğüne» kavuşturulmuş bulunmaktadır.

Eğitimde derslerin seçimi ve ders programları ülke gerçeklerinden kopuktur. Öğrencinin doğayı ve toplumu bilimsel olarak öğrenmesini bu programlar engellemektedir. Programlar bilimsel gerçeklere kapalıdır. Öğrencinin yaşamıyla ilişkisizdir. Onu yabancılaştırmaya dönüktür.

Eğitimin demokratikleştirilmesi olarak anlaşılmalıdır. Bu anlamda, öğrencilere doğanın ve toplumun diyalektik sürecini bilimsel yöntemce kavratma, bilimin doğa ve toplumun değiştirilmesinde insanoğlunun eline verdiği olanakları benimsetme doğa ve toplumun insanlığın daha mutlu ve eşitçe yaşamaları için değiştirilmesine bilinçli olarak katılmayı sağlayacak bir genel kültür ve eğitim düzeni temel alınmalı ve savunulmalıdır. Buradan hareketle eğitimin içeriğini demokratikleştirme girişimi geliştirilebilir.

Eğitimin içeriğinin demokratikleştirilmesinin pratikte gerçekleştirilebilmesi için önceki bölümde açtığımız eğitim yönetiminin demokratikleşmesiyle iç içe bir mücadele programlanmalıdır.

IV. Milli Eğitim Şurasında demokratik eğitim konu edilirken, buna paralel olarak ders kitaplarının serbestçe yazılması anlayışı getirilmişti. Daha sonraları ise özellikle ders kitaplarının bir ticaret metaı olmasına karşı (başta öğretmen örgütleri olmak üzere) verilen mücadelenin etkisiyle tek kitap sistemine dönüldü. Ancak bu kez MC iktidarının gerici, faşist teokratik anlayışı ders kitaplarına yansıyınca ders programları göz ardı edilerek, sadece kitaplara karşı bir mücadeleye girişildi. Eğitimin içeriğinin demokratikleştirilmesinde ders kitapları ikinci derecede kalan ögelerdendir. Asıl derslerin seçimi ve ders programlarının bilimsel öze kavuşturulması gerekmektedir. Bu sağlandıktan sonra (halkın genel eğitimine katkıda bulunabilmek açısından) ders kitaplarının bir ticaret metaı olmaktan çıkarılması bir anlam kazanabilir.

Eğitimın içeriğinin demokratikleştirildesi mücadelesinde bugün en büyük görev öğretmenlere yük görev öğretmenlere ve TÖB - DER'e düşmektedir. Her eğitim kademesinde bilimsel dünya görüşü kazandırabilecek derslerin seçiminden bu derslerin programlanmasına kadar her aşamada öğretmenler üzerlerine düşen görevleri yerine getirmek zorundadır. TÖB - DER bu konuda öğretmenlere öncülük yapacak bir yapıya kavuşturulmalıdır.

4) Dersanelerdeki İlişkilerin, Pedegojik Formların demokratikleştirilmesi.

Eğitimin demokratikleştirilmesinde öğretmenlere ve öğrenci gençliğe karşılıklı önemli görevler düşmektedir. Dershanelerde öğrenciler kendilerine aktarılan tutarsız bir takım bilgileri izberlemekle kişiliksiz, sağlıksız yorum yapamaz bir düzeyde yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Öğretmenler de bilinçsizce buna alet olma durumunda bırakılmaktadırlar.

Dershaneler korku ve teröre dayalı bir otoritenin oluşturulmaya çalışıldığı alanlar olmaktan çıkarılmalıdır. Öğretmenlerin de öğrencilerden öğrenecekleri çok şeyin olduğu gerçeği unutulmamalıdır.

Bireyci ve bencil insanlar yetiştirilmesinin önüne geçilebilmesi için sınıf içi ilişkilerin öğretmen öğrenci ilişkilerinin demokratikleştirilmesi savunulmalı ve hayata geçirilmelidir. Öğrencilerin araştıran, okuyan, tartışan bir kişiliğe kavuşturulmasıyla «k a p ı kulu» tipi insan yetiştirilmesi önlenebilir.

Ancak «kapı kulu» insınıfsal yerini çizip görev almaktan kaçan kişileri yesan yetiştirmeye çalışırken sorumsuz, toplum içinde sıtiştirecek bir eğitim anlayışından kaçınılmalıdır. Yani bugünkü eğitim sisteminin bireyci erdemciliğinin yerine toplumsal bilincin konulması zorunludur.

Dershanelerde korku ve terörün yerini karşılıkklı saygı, toplumsal duyarlılık ve gerçek öğrenme almalıdır.

Dershaneler, öğrenci ve öğretmenin karşılıklı etkileşim alanı biçimine getirilmelidir. «Çon yönlü kişil gelişimi» ne uygun bir pedagojik yol izlenmelidir.

5) Eğitimin Demokratikleştirilmesi Mücadelesi Grevli Toplu Sözleşmeli Sendika Hakkı İçin Mücadeleyi İçermektedir.

Eğitimin demokratikleştirilmesi mücadelesinde en önemli görev öğretmenlere ve TÖB - DER'e düşmektedir. Oysa öğretmenin güvencesi yoktur. Yaşam güvencesi yanında bilimsel güvencesi de yoktur.

Eğitimin ana öğelerinden biri olan öğretmen, Türkiye örgütünde bir yandan eğitim görevi bir yandan da kitlelerle demokratik ilişkiler kurma görevi açısından önemli işlevler yerine getirebilecek konumdadır. Öğretmenlerin böyle bir konumda ve örgütlü bir biçimde mücadele etmeleri gerekir. Bugü öğretmenlerin ancak yarısına yakın bir bölümünün TÖB - DER'de toplanmış olması giderilmesi gereken bir eksikliktir.

Egemen güçler öğretmeni bir devlet memuru, hatta okulu bir «fabrika», öğretmeni de devletçe para ile tutulmuş bir «usta» olarak görmektedirler.

Öğretmenlerin ekonomik demokratik mücadelesi tek başına ve abartılarak genel siyasi mücadeleden kopartılırsa bir anlam taşımaz. Bu bakımdan ekonomik demokratik mücadele genel devrimci siyasi mücadeleye bağımlı olarak sürdürülmelidir. Öğretmenlerin grevli toplu sözleşmeli sendika hakkını elde etmesi için tavizsiz bir mücadele yürütülmelidir.

Eğitimin demokratikleştirilmesinin ayrılmaz bir parçası olarak grevli-toplu sözleşmeli sendikal hak mücadelesinin başarısı, tüm demokrat - ilerici - yurtsever ve devrimci öğretmenlerin ortak katılımlarıyla gerçekleşecektir. Ve bu hak öğretmen hareketinin ertelenmez bir mücadele hedefidir.

Eğitimin demokratikleştirilmesinin bu boyutlarını çizerken «Bilimsel dünya görüşü doğrultusunda halkın genel eğitimi»nin temel alınmasının gereği açıktır. Bunun için de örgün eğitim sisteminin yeni bir biçime kavuşturulmasını sağlayacak araştırmalarının geliştirilmesine çalışılmalıdır. Bu sistem içinde derslerden seçilen konulara kadar varan ayrıntıların önceden programlanıp somuta çıkarılması gerekmektedir.

S O N U Ç

Eğitimin demokratikleştirilmesi mücadelesi bugün, ancak sınırlı ve kısıtlı bir çerçeve içerisinde gerçekleştirilebilir.

Elde edilebilecek kazançlar burjuvazinin tanıyabileceği ve tanımak zorunda kaldığı tavizler olabilir.

Bu çerçeve içerisinde elde edilebilecek tavizlerin ise bir bütün olarak burjuvazinin sömürü sistemi yıkılmadıkça, onun siyasi egemenliğinin yerine bütün halkın yönetimi gerçekleştirilmedikçe her alanda olduğu gibi eğitim alanında da bir şeyi değiştirmeyeceği, eğitimin bütün halkın çıkarları yararına bir eğitime, giderek toplumdaki eğitilmiş - eğitilmemiş insan ayrımına (bütün sınıf ayrımlarının ortadan kaldırılmasının bir parçası olarak) son vermeye yönelik bir niteliğe dönüşmeyeceği ortadadır.

Tiyatro Öğretisi Üstüne Notlar (1)

Önce tiyatro nedir sorusunu geniş ve bilimsel niteliğine yaklaşımla yanıt getirmeye çalışalım ve de «hayatın kutsallığını insanın vazgeçemeyeceği özgürlüğünü ve düzenini tanıyabilecek bir değerlendirme için tiyatroyu yaratanlarda bilgi şarttır» (1) diye başlıyoruz..

Tümcemizin çağın insanı olma koşulu içindeki yorumunda tarihsel görev ve sorumluluğumuzun tiyatroya ilişkin yanına da açıklık getirebiliyoruz. Öyleyse çağdaş olmaklığın, insanlıktan edilgenliğini, giderek sanatı ve sanatçıyı belirleyici güçlerden biri haline gelişinin sürecini irdeleyelim...

Başlangıçta açılımımız, tiyatronun bilim olma niteliğini tanımlamak ve tanıtmak oluyor doğal olarak.

«Tiyatro; seyircisine, kendi yaşantısından bilmediği şeyleri, daha çok bilmekten kaçındığı şeyleri göstermekten sorumludur.» (2)

Bu; bilimin genelde insanlığın emrinde ve onun elinde olması gerekli bir yaratı olduğunu bildiğimiz halde ekonomi bilimi, uzay bilimi ya da ayrıcalıksız tüm bilimin kimin elinde ve emrinde olduğunu açık seçik gösterme sorumluluğudur.

Başka bir örnekle de, tiyatronnnnun kendisi yakın zamanlara değin kimlerin elinde hangi amaçla, neden, kimlerin alyehinde bi silah gibi, nasıl kullanılıyordu? Niçin bu böyleydi, böyle olması sürmeli mi, gibi, tüm sorulara açıklık getirmekle göstermekle sorumludur tiyatro. Giderek tiyatrocular...

Aslında gerek bilim ve gerekse bir dalı olan tiyatro bilimi nasıl, niçin, neden, ne zaman, nerede vb. gibi insandan kaynaklanan sayısız sorularla varedilecek yanıtlar çokluğunda, tarihi gelişimine kesin koşutlu ve özdeşik tavrı getirir ya da bu tavrın belirlenmesinde etken bir araçtır.

Araçtır da; insanı tümüyle çözümlemek, irdelemek için de tarihi gelişiminin sürecine bakmakta amaçtır.

İnsanlık tarihiyle birlikte varolmuş tiyatro, Belki ses denilen olgudan da önce, doğanın ve doğadaki varlıkların eylemlerinin salt taklidi biçimi ile varolmuştur. Adını belirleyemiyeceğiz sanat olgusunda ilk adım «çevresindeki dünyayı soğurmayı, kendisinin kılmayı, meraklı, çevreye - aç benliğini bilimin, tekniğin en uzak burçlarına, atomun en gizli derinliklerine değin yöneltmeyi, şuurlu benliğini sanatta toplu yaşayışla birleştirmeyi, bireyselliğini toplumsallaştırmayı özlüyor.» (3)

Ve özlemin getirdiği gereksinimlerle «bireyin bütünle böylece kaynaşması için vazgeçilmez bir araçtır sanat.» (4) savına erdiriyor böylelikle...

Amaç ve araç olmaya tarihsel gelişimi içinde ilişkileri ve çelişkilerinde, gelişmelerinde ve yer değiştirmelerinde ve yerine koyabilmek için de tiyatro biliminin tarihsel sürecine, öncesine dönerek bakalım..

«Başlangıçtaki tiyatroyu ve manevi, toplumsal görevi ile bugünkü tiyatroyu anlayabilmek için, bir an, tiyatrounun iki ana kaynağına, yani ikibin yılı aşan bir süre içindeki tiyatro sanatıyla beslene ve tiyatro kavramını ortaya çıkartan bu dünyanın bütün ülkelerine (buna batı dünyası dışındaki ülkeler de dahildir) geri dönelim; bu kaynakların biri dinsel tören, öbürü de «mimus»u getiren «homolu dens»tir. Bu iki etmen biçim veren özellik biri birini kapsar. Bu sürtünmeden de bir tiyatro kıvılcımı (ki bunun içine yalınç oyun, pantomimle eşlenen tiyatro dansı ve en sembolik hareketten en göz alıcısına kadar her çeşit hareket girer) ve dünya tiyatrosunun dinsel olduğu kadar lâik (dindışı) oyunları ortaya çıkar.» (5)

Tiyatro bilimine yaklaşımda tiyatronun kendine öz kurallarında da değinmek zorunluluğu vardır. kuşkusuz.

Öncelikle tiyatro çoğu kez ve zaman zaman edebiyatla karışmış görünür. Oysa edebiyat ya da başka deyişle metin durağandır. Ve tiyatro mteni aşarak, ondan yararlanarak **söze hayat verir.** Ya da **eyleme dönüştürür.**

Ayrıca edebiyat bir kişinin yaratıcılığıdır da... Yeni bir kişinin yaptığı taslak, biçim, üslûp ve bu gibi ögelerden ve yine bireyin belki kendi hayal gücü ve görüşü ile olur. Oysa tiyatro bir birliktelik ve beraberlikle güç haline gelir. Metin yazarının, dramaturgun yönetmenin, sahnede oynayan ve onları giydirenlerin, dekorcunun, ışıkçının, dansçının, müzikçinin, sahne teknisyenlerinin, suflörlerin, salon görevlilerinin, gişecinin hatta vestiyerde görev alanların tümünün ortak emeği ve tümünün ortak olduğu verinin seyirci denilen olgudan yansılanan ve yine hayata geçen bir sürecin kendisidir, gücüdür, tiyatro.

«Kısacası tiyatro eseri, yaratıcı özelliğini, herkezinde yeniden olan, çoğu hiç de edebi olmayan kaynaklardan gelen çeşitli güçlerin iç içe dokunan oyununa borçludur. Ama bütün bunlara yukarıda söylediğimiz gibi, her çağda başka türlü yorumlandığı halde gene aynı kalan edebi metinle süzcüğün tam anlamıyla «değişen» bir sanat olarak tiyatro eseri arasında, temel kurallarından gelen ayırır katılır.» (6)

Tiyatronun kendine özgü koşullarından biri de yalnız **söze hayat vermekle** yetinmek olmayıp kesin bir **yorumlama** niteliğinin varoluşudur. Ki, bunu bir metni yorumlamak diye tanımlayıp kısırlaştırmamak gerekir. Öneğin tuvali olmayan ressam çamur olmayan yontucu, sesi ya da çalgısı olmayan müzikçi gibi düşünmeden hareketle bir sonuç getirirsek, tiyatroyu da metinsiz düşünemeyiz gibi yargı bizi tiyatro konusunda yanıltır. Çünkü; tiyatro metinsiz de varolur. İlk kaynağından bu yana varlığını sürdüren «mimus» ya da pandomim yani sözsüz oyun tiyatronun kendisidir de, tarihi sürecinde.

Geçerek tiyatronun amaç mı, araç mı olduğu ikilemine «Tiyatro bilimi bir hayat bilimidir. Onun, tarih bakımından araştırma alanı, gerçi geniş bir yerdir ama, yalnızca bu yerde de bitip tükenmez, çünkü o, kaynağını hep akarak gelişerek, değişen hayat olayından alır ve gene de durmadan akan tiyatro eserinin hayatına yarar. Bunun için işte tiyatro bilimi, özü de araştıracaktır; bu hep aynı kalan öezlliğini, ana biçimlerini ve kurallarını sormo sormak demektir.

(Devamı Sayfa 9 da)

MUHSİN ERTUĞRUL

Muhsin Ertuğrul

15 Şubat 1892 yılında İstanbul.un Üsküdar'ın da doğmuş Muhsin Usta, Muhsin Hoca...

Yaşadığı dönemin öncesinden beri esen batılılaşma rüzgârının tiyatroda en sağlam savunucusu ve temsilcisi olmuş Muhsin Ertuğrul.

Bu niteliğinden dolayı tiyatromuz kendine özgün ve asal kökününden temel almadığından belirgin tavrına, tezine varamamış, bilimsel olma evresini bir türlü sürecine oturtamamıştır.

Ve tiyatromuz salt sanat olarak batıyı aktarmış; seyircisi, oyuncusu, okuyucusu, yazarı, binaları ile dramatik uslupta tiyatronun egemenliğinin pekişmesine ve de anti tezinin ne olduğunun geciktirilmesine, başka deyişle gecikmesine neden olmuştur.

Ancak Muhsin Ertuğrul'un koşullarında; bir Darül bedayi, bir belediye Şehir Tiyatroları, bir Devlet Konservatuvarı, bir Bölge Tiyatroları önerileri, bir Atatürk Külkür Merkezi oluşumu salt bireysel sanatçılık anlayışının özgün düşün verileridir, sanatcı yaşam sürecinde...

Başka deyişle Muhsin'in kavgası salt tiyatro... Ama batılı anlamda dramatik tiyatro uslubunun sanatı egemen olmuş tiyatrosuna...

Anılan kurum ve kuruluşlarda hep dramatik tiyatro üslubunun gecerli oluşu tüm yetişenlerine olmasa bile çokluğuna yansımış. Bunun tiyatromuzda bir aşamanın evresi olması ya da bilimsel felsefenin tiyatro anlayışında tez olmasına işaret ederek :

«Ben hayatımı, ruhumu, sağlımı, sevgimi, kısacası herşeyimi seve seve bu «tiyatro» denen ideale harcadım ve bu savurganlıktan mutluluk duydum. Hiç bir

(Devamı Sayfa 9 da)

Başlarken...

Halkokunlarımız özü ve biçimi ile bir bütün olarak sergilenirse tarihsel değerlerine ışık tutabilecek önemli verilere sahip olduğu görülür. Oysa geçmişten günümüze önemli değerler taşıyabilen bu kültürel verilerimiz özünden koparılmış ve biçimsel olarak değerlendirilip sergileniyor durumdadır. Öyle ki, bir sanatçıya eşlik edebilmek adına halkoyunlarımızı bir araç gibi kullanarak yozlaştıranların estetik kaygısı ile hareket ederek birçok karografik düzenlemelerle salt biçimsel bir olguymuş gibi halk oyunlarımızı dilinden yoksun bırakarak emperyalist kültürün hizmetine sunan yanlış anlayış içindeki kurum, kuruluş ve derneklerin hergün gösterilerini izlemekteyiz.

Halkoyunlarımızı sadece eğlendirici, oyalayıcı bir olguymuş gibi ele alan yapılanmalar salt biçimi geliştirmeye çalışarak, gerçek yapısından uzaklaştırıp, oyunu bir kümleniş bir düzenlenişle dengeye kavuşturmaya çalışmaktadırlar.

«Her yeni biçim, özden uzaklaştıkça eskimeye ve yozlaşmaya mahkûmdur. Önce yenilenmesi ve geliştirilmesi gerekenin öz olduğu kavranmalıdır. Çünkü özün ayrılmaz özellikleri devinim ve değinim, gelişimi getirecek, biçimde çatışıp onun sınırlarını yıkacaktır. Çok yalın bir anlatımla biçim tutucu öz ise devrimcidir. sürekliliği getirir.» (1)

Halkoyunlarımızda da geçmişin kistik ve yozlaşmış yanlarına değil devrimci ve d e m o k r a t i k y a n l a r ı n a sahip çıkıp geliştirmeliyiz. Geçmişten kalan mirası devralmak ve örnek olarak kullanmak, hiçbir zaman kendi yaratıcı çalışmamızın yerini almamaktadır. Ancak o zaman halkoyunlarımız kendine özgü anlatım içerisinde taşıdığı kültürel değerlerce evrensel kültür oluşumuna yardım edecektir. Çünkü halkoyunları halkbiliminin kapsamı içindedir. Halkbilimi de demokratik kültür ögelerinden biridir.

Bu gerçeklerden hareket ederek grubumuzu halkoyunlarıyla ilgili yaklaşımlarını anlatmaya çalışacağız. Bunu yaparken kaçınılmaz olarak kültür sorununu ele almak zorundayız. Ancak bunu gelecek yazılarımızda en geniş boyutlarıyla açacağız. Başlarken sorunun genel niteliklerine değinmek istiyoruz.

Genel bir deyimle «Kültür bir toplumun ekonomisinin ve politikasının ideolojik bir yansımasıdır.» (2) Yani kültür insan etkinliklerinin tümünün belirli bir sınıfsal bakış açısı altında değerlendirilmesi ve bütün bu etkinliklerin bir davranış, estetik ve duyum güzelliği altında toparlanmasıdır. Daha açık bir deyimle kültür; ekonomik, politik ideolojik ilişkiler sürecinde kazanılmış insan düşüncesinin en kristalize olmuş halidir.

Bilgilenme süreci ilk başta birbirinden soyutmuş gibi gelen kavram ve davranışların algılanma ve kavranma sürecidir. Bu kavranma süreci belli bir doyumluluk noktasında var olan (kazanılan) fikirlerin toparlanmasını ve düşüncenin belli bir bütünlük içinde sistemlenmesini getirir ki, bu sistemlenme kişinin toplumsal ilişkiler sürecindeki (üretim ve üleşimdeki) konumunun gereği bir sistemlenmedir. Kısaca kültür; toplumlardan kaynaklanır ve onların genel ve temel karakterlerini yansıtır. Bugün yeryüzünde her kültür, her sanat ve edebiyat belli bir sınıfın malıdır ve belli bir siyasi çizginin hizmetindedir.

Gerçekten sanat için sanat, sınıflar üstü sanat siyasetdışı ya da siyasetten bağımsız sanat diye bir şey yoktur. Bu anlamda kültür; içinde yaşanılan tarihi sürece ve üretim ilişkilerinin gelişkinlik düzeyine göre belirlenir ve o sürece damgasını basar. Her farklı sürece ilişkin kültür kendisinden sonraki toplum biçiminin kültürünün nüvesini de bağrında taşır. (Kapitalist toylumun bağrında sosyalist toplumu yaratacak olan işçi sınıfını taşıması gibi).

Bu bağlamda ulusal kültür; üretim ilişkilerinin belli bir gelişkinlik düzeyinde, belli zaman ve mekan koşullarında toplumun kazandığı kültür ve ekonomik ilişkilerin belli bir düzeyinde sınıf ilişki ve mücadelesinin ürünüdür. Sınıf mücadelesinin bir gereği olarak kültür içinde sınıfsal ayraçlar oluşur. İşte bu ayraçlardan biri (eskinin içinden ona alternatif olarak çıkanı) daha ileri bir toplumsal düzenin kültürünün nüvesi olarak gelişmeye başlar. Artık bu noktada tarihsel olarak ayrı bir dönemin ürünü olmalarına karşın birbirine başkalaşan kültürler oluşur. Bu eskinin içinden yeninin çıkartılması mücadelesinin bir parçasıdır. Ulusal kültürü bu anlamda egemen kültür ve demokratik halk kültürü olarak ayırmalıyız.

Her ulus gelişmiş olmasa bile devrimci ve demokratik bir kültürün ögelerini içeren bir ulusal kültüre sahiptir. Çünkü her ulusta yaşam koşullarının zorunlu olarak, demokratik ideolojiyi doğuran, sömürülen bir emekçi yanı vardır. Ama çoğunlukla aşırı gerici ve yobaz nitelikte olan burjuva kültürü, ulusal kültürün bir ögesi olarak kalmaz, egemen kültür biçimine bürünü. Böylelikle «Ulusal Kültür» genel olarak burjuvazinin kültürü durumuna girer. Ve burjuvazi sınıflar dışı bir ulusal kültür inancı yaymaya çalışır. «Ulusal Kültür» bir burjuva demagojisidir.

Bu durumu göz önünde tutarsak; burjuva halkbilimcilerin halkoyunlarını seyredilebilir canlı müze gözü ile bakmaları doğaldır. Yeni tarihsel süreç içerisinde kazanılacak değerlerin halkoyunları biçiminde ortaya çıkamayacağından sözederler. Oysa tüm diğer kültür değerleri gibi halkoyunları da halkın yeni tarihsel süreçlerde girdiği ilişkilerin bir sonucu olarak gelişir. Halk oyunları halkın kazandığı kültürel değerlerin müzik, estetik ve hareketle anlatılmasıdır. Bir ifade tarzıdır halkoyunları. Halkın kavrayışının bir ürünüdür. Ve bütün toplumsal ilişki ve çelişkilerin kültür anlamında yarattığı değerleri halkoyunlarımız da içinde taşır. Yukarıda kısaca açıklamaya çalıştığımız gibi bütün güzel sanatları içeren bir yapıda halkoyunlarının en temel ögesi harekettir. Bu hareket kişilerin kazandığı kültürel değerlerin dile getirilişidir. Toplumsal yapıda yerleşmiş olayların, ilişkilerin anlatılması için parça parça hareketlerin birbirine eklenmesi bir müzikalin ritmik canlılığı içindeki bir epik tiyatro yalınlığıdır halkoyunları. Ve hareketler zorlama değil, basit, anlaşılabilir, akıcıdır. Halkoyunlarımızın kitlelere katan kurum, kuruluş, dernek ve kişiler her zaman şu gerçekleri göz önünde bulundurmalıdırlar. Geçmişi ele alırken her şeyde olduğu gibi halkoyunlarımızda da geçmişin mistik ve yozlaşmış yanlarına değil yanlızca devrimci ve demokratik yanlarına sahip çıkıp geliştirmeliyiz.

Halkoyunlarımız eğlendirici oyalayıcı bir olguymuş gibi değerlendirilip böylesi bir yaklaşımla ele alınamaz. Kaynaklandığı olaydan döneminden günümüzün toplumsal gerçekleri ile bağ kuramayan, dilinden yoksun bıraktırılmış halokunlarımız : köksüz, içi boş kof bir ağaç ne kadar canlı ve güzelse o kadar canlı ve güezldir.

Halkoyunları Tarihsel Süreci İçerisinde Üretim İlişkilerinin Bütün Aşamalarını Açan Bir Anlatıma Sahip Olmalı ve Toplumsal Çelişkileri Göstermeli, Aynı Zamanda da Çelişkilerin çözümlenmesi yolunda da Platform Sunmalıdır...

Halkbilimi Topluluğu
Halkoyunları Grubu

(1) SANATIN GEREKLİLİĞİ E. Fischer
(2) Sanat Kültür Edebiyat Üzerine

DUYURU

Örgütümüzün temel işlevi olan Kültüre ilişkin, nesnel ve öznel koşullar nedeniyle bugüne değin istenilen düzeyde çalışmalar yapılamamıştır. Demokratik Kitle Kültür Örgütü olan Halkevlerimizi işlevine kavuşturmak, yapılan çalışmaların merkezde toplanıp daha sonra örgüte yansıtabilmek amacıyla, kısa dönemde yapılacak olan ve aşağıda belirtilen çalışmaların verimli olabilmesi için, hayata geçmesi gerekmektedir.

1 — Merkezde kurulacak olan tiyatro arşivine her birimin sergilemiş olduğu tiyatro metninden iki adet göndermesini.

2 — Bundan böyle her 15 günde bir çıkacak olan Halkevleri Gazetesinin sürekliliğini sağlamak ve örgütsel çalışmalarımızı etkin bir şekilde kamuoyuna duyurabilmek için ayrılan sayfaya yazı yazılmasını ve haber gönderilmesini.

3 — Üyelerimizin (şiir, tiyatro, öykü...) çalışmalarını, gazetede yayınlanabilmesi için merkeze gönderilmesini.

4 — Birimlerin tüzükte belirtilen kapsam içinde çıkartacakları gazete, afiş, bildiri... çalışmalarının ikişer örneğinin Genel Merkeze gönderilmesini rica ederim.

Nart Bozkurt
Halkevleri Gen. Sek. Yard
Kültür Sekreteri

HALKEVİ GAZETESİNİ ÇEVRENE ULAŞTIR

1 Mayıslar

1 Mayıs 19. yüzyılda kapitalist sömürünün yoğunlaşmaya başladığı ekonomik - toplumsal bir ortamda doğdu.

Kapitalizmin ortaya çıkardığı burjuvazi - proletarya çelişkisi, çıkarları birbirin zıt olan sınıfların mücadelesini ve ilişkilerini doğurdu.

19. yüzyıl teknolojik düzeyin geliştiği, üretimde yeni buluşlar ve makinalı üretimin hızlanması birbirine zıt iki sonucu da beraberinde getirdi.

Emeğin üretkenliğinin artışı, kapitalistlerin kârlarının yükselişi ve ücretlerin düşmesi, işsizliğin artması, çalışma sürelerinin uzaması, çalışma koşullarının ağırlaşması idi.

Bu temel kapitalist yasa, 19. yüzyıl başlarında Amerika'da zencileri köle olarak kullanmak isteyen toprak sahipleri ile, köleleri «özgürleştirip» işçi olarak çalıştırmak isteyen kapitalistler arasındaki iç savaş sonrasında, iktidarı le geçiren kapitalistlerin ekonomik çıkmazdan kurtulmak için buldukları çözüm yolu oldu.

1 Ocak 1874 yılında birkaç eyalette kapitasitlerin, ücretlerin düşürülmelerine karar vermeleri, arkasından 13 ocakta işçilerin New York'da onbinlerin katılmasıyla düzenlenen mitingin «milli muhafızlar» adı verilen çetelerce kana bulanması, Pensilvanya kömür işçilrenin direnişi, işçi önderlerin idam edilmesiyle süren çatışmaların 1886 yılında «SEKİZ SA ATLİK İŞ GÜNÜ İÇİN» 80 bin işçinin genel greve çıkmasıyla boyutlarının yükselmesi Amerikan işçi sınıfının şanlı direnişini simgeledi.

Dünyanın pek çok ülkesinde işçiler Amerika'daki kardeşlerini desteklediler.

Her yanda büyük grevler gösteriler yapıldı. Daha sonraki yıllarda işçi örgütleri bir araya gelerek 1 Mayıs'ı «DÜNYA İŞÇİLERİNİN BİRLİK - DAYANIŞMA VE MÜCADELE GÜNÜ olarak ilan ettiler.

1 Mayıslar 1889 yılından bugüne kadar dünyanın her yerinde kutlanmaya başlandı.

Türkiye işçi sınıfı ilk 1 Mayıs'ını 1909 yılında İstanbul emperyalist işgal altındayken kutlar.

Tranvay, Haliç, Şirketi Hayriye ve Seyri Sefarin İşçileri «Bağımsız Türkiye» pankartlarını açarak 1 Mayıs'ı kutladılar.

Daha sonraları 1922 yılında Ankara'da ve Fransız işgali altındaki Mersinde, 1923 - 24 yıllarında Adapazarı ve Ankara'da engellemelere rağmen kutlanırken burjuvazi 1925 yılında 1 Mayıs'ı «çiçek bayramı» olarak ilan etti.

Bu dönem birçok devrimcinin de tutuklandığı yıllardır.

Uzun bir dönemde kendiliğenci gelişimini sürdüren işçi sınıfı 1976 yılında yüzbinlerin katılımıyla 1 Mayıs'ı tekrar direniş günü olarak kutlar.

Ancak burjuvazi gelişen işçi sınıfının devrimci hareketini 1977 1 Mayıs'ında 35 yurtseverin katledilmesine neden olacak saldırısıyla durdurmaya çalışır.

1978 yılının 1 Mayıs'ı devrimci hareketin kitlelerde yükselttiği direniş mücadelesinin Taksimde ve ülkemizin dört bir yanında yüzbinlerce emekcinin burjuvaziye karşı gücünü gösterdiği şanlı bir gün oldu.

HABERLER

Faşist Terör sürüyor...

Yozgat'ta 20 Nisan günü HALKEVLERİ, TÖB - DER, KÖY - KOOP, FOLKLORCULAR ve MÜZENSİYENLER DERNEĞİ (FOM - DER) gibi demokratik kitle örgütleri, Halkevi Başkanının evi dahil 30'a yakın iş yeri faşistler tarafından tahrip edildi.

15 Nisan'da yapılan M.H.P. mitinginden sonra gelişen «olaylar» 20 Nisan'da «amaca» ulaşıldığını gösterdi.

«Müftünün arabası yakıldı», «Müslümanlar cihada», «Komünistler camiyi taşlıyor» gibi klasik faşist sloganların arkasına sığınan faşistler Sivas, Malatya, Elazığ ve K. Maraş'ta yaptıklarını Yozgat'ta da denemeye çalıştılar.

Olaylar sonrasında beş faşistin tutuklanmasına karşılık, Halkevi başkanının ve üç devrimcinin de tutuklanması, faşistlerin nasıl korunduğuna dair ülkemizde yaşanan «oyunların» bir parçası olarak görüldü.

——oOo——

TÜRKİYE YAZARLAR SENDİKASI GENEL BAŞKANLIĞINA AZİZ NESİN SEÇİLDİ

31. Mart - 1 Nisan 1979 günleri İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Salonunda 4. Olağan Genel Kurulu yapılan TYS nın genel başkanlığına Aziz Nesin, ikinci başkanlığına Demirtaş Ceyhun, Genel Sekreterliğe Ataol Behramoğlu ve saymanlığa Asım Bezirci seçildi.

——oOo——

Halkevleri Kültür Sekreterliği fotoğrafçılık kolu oluşturarak, sosyal kol çalışmalarına bir yenisini ekledi.

——oOo——

DİKMEN HALKEVİ'nin önderliği ile örgütlenen DİKMEN HALK EMEKÇİLERİ KOOPERATİFİ, ATA Mahallesinde bir satış şubesi açtı.

——oOo——

Kayaş, Tuzluçayır, Sincan Arabkir, Fatih, HALKEVLERİ olağan genel kurullarını yaparak çalışmalarını sürdürüyorlar.

——oOo——

Halkevleri yaylı sazlar topluluğu Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Salonunda konserler verdi.

——oOo——

Halkevleri güreş takımı karakucak müsabakalarına katıldı.

HALKEVLERİ Genel Merkezi Tarafından Yayınlanır
SAHİBİ : HALKEVLERİ adına Ahmet YILDIZ
SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ : Özkan YILDIRIM
FİYATI : 500 Krş.

YAZIŞMA ADRESİ : İnkilâp Mah. Fırat Sokak No : 4 (Ankara Valiliği arkası) Ulus-ANK.
Tel : 24 .7 11 - 10 66 79

BASILDIĞI YER : HALKEVLERİ Basımevi/Tel : 17 65 53

Karanlıkçılarımızın Alaturka vandalizmleri

(Baştarafı Sayfa 1 de)

Şeytanı bile şaşırtanların «Halkevleri bizim karanlıkçı amaçlara alet olmayacaklar; İlerici - devrimci - insan severleri bir araya topluyorlar; bizim maske olarak kullandığımız Atatürkçülüğün sahtesi yerine çağdaş yorumuna göre işlevlerini sürdürüyorlar; Bu bizim için ölüm demektir» diyerek, kudurmuşcasına saldırmaları, yargılarımızın açık kanıtlarıdırlar.

Bir tek ilerici - insan severin Halkevlerine düşman olmaması ve gerici - tutucu - çıkarcı takımından da düşman olmayana rastlanmaması çok anlamlıdır.

Atatürk ve ulusal kurtuluş savaşçılarına karşı, Anadoludaki İngiliz istihbaratçı Albayı aracılığıyle, Londra'dan yardım isteyenlerin siyasal kalıtımcılarının, Halkevleri gibi, ilerici - halkcı örgütlere göz açtırmamaya çalışmaları da huyları gereğidir.

Sonuç olarak, Atatürk düşmanı karşı devrimci - çıkarlarına tapanların, uygar bir düzende yaşayamıyacaklarını bildiklerinden, gerçek bir VANDALİZM olan «Halkevleri ve Köy Enstitülerini» boğazlamaları önlenebilseydi, çağın gerektirdiği insanları yetiştiren, köyden ve köylüden başlıyan kalkınma, Çağdaşlaşma, bu amaçla gönülü hizmet sunma ve uygar bir diyalogla düşünsel ortamı oluşturup yaşatma süreci; bu güne değin sürdürülebilseydi, toplumumuz çok başka nitelikler kazanmış olurdu. Bugünkü bunalımı oluşturan nedenlerin büyük çoğunluğu varolamazdı ve böylesi ortamlar da ancak yaşayan, halkı kandırarak sömürtme komisyonculuğu yapan kimi politikacıların oyunlarına son verecek bir toplumsal uyanış ve gelişme aşamasına ulaşılmış olunurdu. Köy Enstitülerinden yetişen bir avuç gerçek aydınla Halkevciliğin çağdaşanlarını kavrayan yurtseverlerin vermekte oldukları örnekler,(kapatma cinayetinin nelere malolduğunu kanıtlamaktadır. Halkevleri ve Köy Enstitülerinin kapatılmalarında yazgıları idi aslında.

Kurulu bozuk düzeni değiştirerek onun yerine çağcıl bir düzenin kurulması için bir ortam ve toplumsal bilinç yaratacak kurumları, ancak o bozuk düzende yaşayabileceklerin boğazlanması kaçınılmazdı.

Kısacası, birer toplumsal ihanet olan «Halkevleri ve Köy Enstitüleri» ni kapatan karanlıkçı VANDALİZM olmasaydı, bu günkü Türkiye çok başka ve kuruluş felsefesine uyan bir gelişme düzeyine yükselme sürecini yaşamakta olacaktı.

Çalışan Çocuklar

(Baştarafı Sayfa 3 de)

Çocuk işçilerin yaygın olarak çalıştırıldıkları birimlerin başında küçük işletmeler gelmektedir. Ülkemizde küçük işletme niteliğindeki işyerleri sayısının 500.000 dolayında olduğunu gözlersek, bu işyerlerinin ekonomik olanaksızlıkları gittikçe tekelleşmeye meyleden sanayi ve gelişen yatırımların karşısındaki çaresizlikleri göz önüne alınacak olursa, işyeri koşullarını düzeltmek için devletin kredi olanaklarını kullanarak organize sanayi bölgeleri oluşturmaktan başka çıkar yol görülmemektedir. Bu organize sanayi bölgeleri, birinci önerimizde belirttiğimiz eğitim sistemini kendi yapılarında içerdiği taktirde çalışan çocuklar sorununa büyük ölçüde çözüm getirilmiş olacaktır. Örneğin, 25m2 lik bir dükkânda otomobil tamir işlemi yapıldığını düşünelim, böyle bir işyerinde tamir işi ancak sokakta gerçekleştirilebilmekte, dükkân sadece alet ve edavatın korunduğu ve saklandığı yer görevini yapmaktadır. İş yasası koşullarını böyle bir dükkânda uygulatmaya kalksak, patronun duş ve banyo yeri, el ve yüz temizliği için lavabo, tuvalte, soyunma ve giyinme yeri yapması gerekecektir. Oysa bunları yerine getirdiği taktirde işyerinde alet ve edavatı koyacak yer kalmamaktadır.

3. Çocuk işçilerin sağlık sorunları Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığı'nın ortaklaşa oluşturacakları koruyucu sağlık hizmetleri ve ilk basamak tedavi birimlerinde ele alınarak çözümlenebilir. Her çocuk işçinin sağlık kartı tutulur, aşıları yapılır, dengeli ve sağlıklı beslenmesi sağlanır, bedensel gelişimi izlenirse ancak yararlı hizmet verilebilmiş olur. Bu sağlık kartları altı aylık periyodik muayenelerin işlenmesiyle geliştirilir. Bu yöntem meslek hastalıklarının daha oluşum halinde yakalanarak ilerlemesini önleyecek en etkin yöntemdir.

4. Çalışan çocukların ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasalarca yasaklanmıştır. Bu yasakların uygulanmasına dikkat edilmeli, denetim bu yolda etkinleştirilmelidir.

5. Yıllık izinler ve yaz tatilleri ücer ay devlet tarafından kurulup geliştirilecek dinlenme kamplarında sağlanmalıdır.

6. Çıraklık eğitimini bitiren ve askerliğini yapan genç işçiye devletçe iş garantisi verilmeli. Bu yerine getirilinceye kadar işsizlik sigortasından yararlandırılmalıdır.

7. Çıraklar da iş yasası kapsamına alınarak, diğer işçiler gibi grevli ve toplu sözleşmeli sendikal haklara sahip olmalı ve bağımsızca örgütlenmelidirler. Bu hem onların kişilikleri üzerinde olumlu etkiler yapacak hem de sorumluluk duygularını kendilerine ve topluma karşı pekiştirecektir.

Bu önerilerimiz bugünkü koşullar içinde sosyal demokrat bir yönetimin düşünmesi ve planlaması gereken çözümleri içermektedir. Yetersiz denetimler, hayır kurumları ve kamu yararına derneklerle çocuk işçilerin sorunlarına çözüm getirmek mümkün değildir.

Tiyatro Öğretisi Üstüne Notlar 1

(Baştarafı Sayfa 6 da)

Tiyatro sanatının özü, yani «tiyatro» olayının insan varlığının ülkesinde ne demek olduğu sorusu, burada, ayrı ayrı tiyatro, trajedi, komedi, din töre duyguğ, müzik ve dans alanlarının özü ve ana biçim sorunları gibi tartışma konusudur.» (7)

Görüldüğü gibi tiyatro biliminin estetik kaygusu, ortaya sanatta estetik kavramının ne olduğu sorusuna vardırıyor. Çünkü yukardaki tanımlamalardan anlaşılacağı gibi kendi içinde kesin eytişimsel bağ olmaksızın bütünleşemeyecek bir kesim olguları içeren tiyatro tüm bunları estetikten yararlanarak bütünler ve topluma (hayata geçirmek) yeniden aktarır. «Üretimin ve üretim güçlerinin devamlı gelişimi ise kaçınılmaz bir olgudur. Bu gelişen üretim ve üretim güçleri varolan kalıplar, biçimler içine sığmaz olur. Egemen sınıflar ise gelişmiş üretim güçlerini eski kalıplar, biçimine yani, üretim ilişkileri arasında ortaya çıkan bu çatışmanın tarihsel çözümü sonucunda yeni üretim ilişkileri, yeni üst yapı ürünleri doğar»(8)

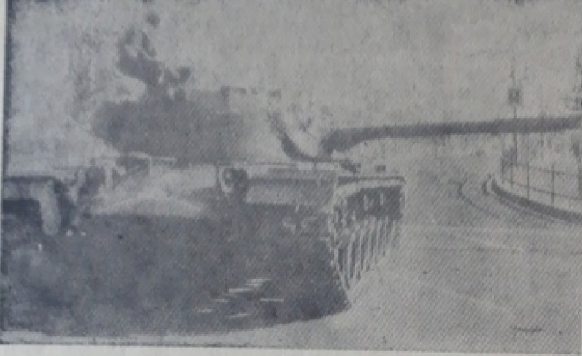
Burada salt bir üst yapı ürünü olarak görmek yanlışına yanıt getirmek amacı ile aktardık tanımı. Ayrıca «Siyala, türel, düşünsel, dinsel, yazınsal ve sanatsal gelişmeler vb. gibi hep ekonomik gelişme temeline dayanır. Ama ayrıca, hepsi birbirine olduğu gibi ekonomik temeli de etkiler. Ekonomik durum, kendi dışındaki herşey edilgin olup tek başına etkin olan bir ilk neden değildir. Ekonomik gerekliliğin temelinde, en sonunda her zaman belirleyici olan karşılıklı bir eylem vardır.» (9)

Mühsin Ertuğrul

(Baştarafı Sayfa 6 da)

şey yapamadımsa bile ona ömrümü vermekle cömertliğimi ve sevgimi gösterdim ya bu bana yeter.» diyen Muhsin Ertuğrul'un idealinden ve de kaynaklandığı idealizmin tükenmişliğinden sözederek; çağımızda gerekli ve tartışma götürmeyen tiyatro bilimi evresine geçişte çabası ve anısı, çağdaş ama bilimsel olma zorunluluğuna yönelik çalışmalarımızda deneyimdir...

1 Mayıs ülkemizde çoşkunluklakutlandı

1 Mayıs 1979 İstanbul

1 MAYIS 79 GERÇEĞİ FAŞİST BASKI POLİTİKALARINA KARŞI GÜÇLÜ BİR DİRENİŞ EYLEMİNİ TAŞIYAN, BASKI GÜÇLERİNİN YALAN VE DEMOGOJİLERİNİ AÇIĞA ÇIKARTAN, MİLYONLARCA EMEKÇİNİN, FAŞİST TERÖR VE KATLİAMLARLA BİRLİKTE, BASKI GÜÇLERİNİN ZULÜM UYGULAMALARINI DA LANETLEDİĞİ GÜNDÜ.

1 MAYIS 79 BÜTÜN DEVRİMCİ HALK GÜÇLERİNİN FAŞİZME KARŞI ORTAK DİRENİŞ EYLEMLERİNİN GERÇEKLEŞTİRİLDİĞİ, ŞANLI BİR MÜCADELE GÜNÜ OLURKEN, SENDİKACILARIN, PARTİ BAŞKANLARININ VE DEVRİMCİLERİN GÖZ ALTINA ALINMASIYLA BİRLİKTE TOPLAMA KAMPLARINDAN SÖZ EDİLMEĞE BAŞLANMASI «DEMOKRASİ» TARTIŞMALARINA YENİ BOYUTLAR SUNDU.

1 MAYIS KUTLAMALARI, BASKI POLİTİKALARININ SADECE «ŞİDDET EYLEMCİLERİNE» KARŞI OLDUĞU YALANININ, EN GENİŞ HALK KESİMLERİNDE İFLAS ETTİĞİNİN KANITLANMASIYDI.